

Zagreb, 08. lipanj 2005.

Izvešće za hrvatske NVU-e o godišnjoj skupštini Europske banke za obnovu i razvoj u Beogradu, 22-23. svibnja 2005.

Europska banka za obnovu i razvoj (*EBRD*) jedna je od najvažnijih međunarodnih financijskih institucija i daje sredstva za nekoliko projekata u Hrvatskoj, kao što su postrojenje za obradu otpadnih voda u Zagrebu i Karlovcu, te za dio autoceste Rijeka-Zagreb. Iz dosad viđenog, postoji veliki jaz između očekivanih pozitivnih efekata projekata i stvarnih učinaka na građane i okoliš. Otišla sam na godišnju skupštinu *EBRD*a u Beograd kako bi izrazila zabrinutost oko izvedbe postrojenja za preradu otpadnih voda u Zagrebu, rehabilitacije odlagališta otpada Jakuševac u Zagrebu, i planirane gradske spalionice otpada u Zagrebu. Studije slučaja postrojenja za obradu otpadnih voda i odlagališta otpada, dostupne su na engleskom jeziku na: <http://www.bankwatch.org/publications/mstudies.html>, a uskoro ćemo imati i neke informacije na hrvatskom.

Koliko znam, ja sam bila jedini predstavnik hrvatske nevladine udruge (NVU) na sastanku (ako se izuzme Fondacija za promociju ekonomskih interesa, koju ne ubrajam u NVU), a ja čak niti nisam hrvatskog podrijetla. Mislim da je važno za hrvatske NVU da se aktivnije uključe u monitoring aktivnosti međunarodnih financijskih institucija kao što su Svjetska banka, *EBRD*, Europska investicijska banka (EIB) i mnogih drugih europskih fondova kao što je primjerice *ISPA*. Znatna financijska sredstva ulaze u zemlju, a do sada su najviše koristi od njih imali dioničari velikih kompanija, a ne građani i okoliš. Trebali bi puno više nadzirati što se događa i pokušati utjecati na izmjenu projekata tako da budu korisniji za građane i okoliš ili pak zaustaviti izvođenje neprihvatljivih projekata.

Poznavanje Vaših prava i procedura za odobrenje projekata može biti korisno, i to je za mene bio najvažniji aspekt ovog sastanka. Navest ću nekoliko informacija koje mogu biti korisne:

- Prema *EBRD*ovim smjernicama rada, u slučajevima kada je, zbog prirode projekta, potrebno izraditi studiju utjecaja na okoliš, NVU moraju biti pozvane kako bi sudjelovale u nadzoru studije. Ako se *EBRD* planira uključiti u izvedbu nekog projekta, a nije vam ponuđeno sudjelovanje u nadgledanju, inzistirajte da Vas se pozove. Da bi ste u tome uspjeli, bit će potrebno kontaktirati sponzora projekta, tj. onoga tko je započeo projekt (obično lokalne čelnike ili privatnu kompaniju).
- Prema politici *EBRD*a, studija mora biti dostupna javnosti kako bi ju ona mogla komentirati. Također, mora se organizirati neka vrsta javnih konzultacija. Nemojte propustiti tu rijetku priliku da im kažete što mislite.
- Od 2004. *EBRD* je uveo sustav za praćenje žalbi (*Independence Recourse Mechanism IRM*), koji možete iskoristiti za primjedbe u slučajevima kršenja *EBRD*ovih smjernica. Naravno, slabost toga sustava je što smjernice rada *EBRD*a nisu zadovoljavajuće, jer ne pokrivaju mnoga ključna područja. Ipak, ukoliko se netko ne pridržava smjernice prema kojoj javnost ima pravo sudjelovanja, barem onda možete zatražiti od *EBRD*a provođenje istrage. Potrebne informacije o žalbenoj proceduri mogu se pronaći na <http://www.ebrd.com/oppor/ngo/index.htm>

Više informacija o procesu odobravanja *EBRD*ovih projekata možete naći na: <http://www.bankwatch.org/vademecum/ifis/ebd/index.html>. *CEE Bankwatch* sadrži puno informacija i o drugim financijskim institucijama i njihovom načinu rada.

Skupštini su prisustvovala NVU iz cijelog svijeta, izražavajući zabrinutost oko projekata svih veličina i vrsta. Jedan od projekata o kojem se najviše diskutiralo je i projekt Sakhalin II, za koji se tražila investicija *EBRD*a, ali koji prijeti lokalnoj ekonomiji i domaćim ljudima zbog uništavanja ribolovnih površina, ali i grupi skoro izumrlih kitova. Drugi projekt za koji su iznesene brojne žalbe i komentari bio je i projekt naftovoda Baku-Ceyhan, koji je nedavno službeno otvoren iako još nije dovršen. Situacija u Uzbekistanu je također bila glavna tema rasprava. U usporedbi s njima, hrvatski problemi se čine malima, ali oni su svi dio istog problema: velikih kompanija koje gaze lokalno stanovništvo i okoliš u potrazi za profitom, a to je potrebno zaustaviti, svugdje.

Namjera mi je, u suradnji s mrežom *CEE Bankwatch*, povećati razinu nadzora međunarodnih financijskih institucija u Hrvatskoj. Molim Vas nemojte se ustručavati kontaktirati me ako trebate bilo kakvu pomoć, ili ako posjedujete informacije koje bi mogle biti zanimljive.

Phillipa Jill Gallop
Predstavnic *Zelene akcije*, nevladine udruge za
zaštitu okoliša, u mreži *CEE Bankwatch*

E-mail: pippa@zelena-akcija.hr
Telefon: +385 1 4813 913 (direktni)
+385 1 4813 096 (glavni ured/fax)